

کارشناس «آتیونو» به پرسش‌های شرکای اجتماعی پاسخ می‌دهد

وقوع حادثه ناشی از کار در اطراف کارگاه

گزارش

سازمان تأمین اجتماعی به‌عنوان بزرگ‌ترین سازمان بیمه‌گر کشور با جامعه‌عظیمی از مخاطبان در ارتباط است که غالباً با قواعد و قوانین این سازمان بزرگ آشنایی کافی ندارند. «آتیونو» تلاش

- انتقال کسورات بازنشستگی به تأمین اجتماعی
- پرداخت حق بیمه متوفی توسط بازماندگان

- بیمه مشاغل آزاد بدون پروانه کسب
- حق بیمه ساختمانی مساجد و حسینیه‌ها

احمد فاضلی

کارشناس-مدیر تأمین اجتماعی

دارد با بهره‌گیری از تجربیات کارشناسان، شرکای اجتماعی را با ظرایف قانونی این حوزه آشنا کند. موضوعاتی که در این شماره به بررسی آن‌ها می‌پردازیم عبارت‌اند از:

از کارکنان اصلی شورای حل اختلاف قوه قضاییه شاغل در یکی از مناطق تهران و بیمه‌شده اجباری تأمین اجتماعی هستیم. در یکی از شماره‌های سال قبل «آتیونو» اعلام شده بود که کارکنان افتخاری شوراهای حل اختلاف اگر بیمه‌شده تأمین اجتماعی باشند، مشمول استفاده از مرخصی ۹ ماهه زایمان و همچنین دریافت مقرری بیمه بیکاری نیستند. نظر به اینکه پس از دو ماه وضع حمل خواهم کرد، خواستم کسب اطلاع کنم که آیا کارکنان اصلی شورای حل اختلاف که بیمه‌شده اجباری هستند، مثل کارکنان افتخاری، نمی‌توانند از مرخصی زایمان و مقرری بیمه بیکاری بهره‌مند شوند؟

کارکنان اصلی شوراهای حل اختلاف مثل سایر بیمه‌شدگان اجباری، در صورت احراز شرایط مربوطه برخلاف کارکنان افتخاری (جزو بیمه‌شدگان توافقی)، می‌توانند از غرامت دستمزد ایام بیماری و بارداری (مرخصی زایمان)، استفاده کنند اما چون جذب و به کارگیری کارکنان اصلی بر اساس قانون و آیین‌نامه خاص استخدامی صورت می‌گیرد، و طبق ماده (۱۸۸) قانون کار، این قبیل کارکنان مشمول قانون کار نیستند و نرخ حق بیمه ماهانه آن‌ها ۲۷ درصد (بدون سه درصد بیمه بیکاری) است، و از طرفی نخستین شرط برقراری بیمه بیکاری برای بیمه‌شدگان تأمین اجتماعی، مشمولیت قانون کار آن‌هاست لذا کارکنان اصلی شوراهای حل اختلاف در صورت وقوع بیکاری، مشمول دریافت مقرری بیمه بیکاری نخواهند بود.

با ۱۵ سال سابقه پرداخت حق بیمه، بیمه‌پرداز اختیاری تأمین اجتماعی هستیم. پدرم با ۵۹ سال سن، فاقد شغل و بیکار است و تأمین معاش والدین بر عهده من است. با توجه به اینکه مادرم ۵۶ سال سن دارد و سن پدرم برای کفالت کمتر از سن قانونی یعنی ۶۰ سال است، آیا می‌توانم مادرم را به تنهایی تحت تکفل خود قرار دهم تا از خدمات درمانی تأمین اجتماعی استفاده کند؟

بله، چنانچه پدر بیمه‌شده اصلی به علت عدم احراز شرط سنی نتواند تحت تکفل فرزند بیمه‌شده خود قرار گیرد، اگر طبق گزارش بازرس فنی شعبه تأمین اجتماعی مربوطه معاش والدین توسط فرزند خودشان تأمین شود در این حالت مادر بیمه‌شده با داشتن حداقل ۵۵ سال تمام (مثل مادر شما) می‌تواند به تنهایی تحت تکفل فرزند بیمه‌شده خود قرار گرفته و از درمان و سایر تعهدات سازمان تأمین اجتماعی در قبال افراد تبعی بیمه‌شدگان استفاده کند. شایان ذکر است در مواقعی که سن پدر کمتر از ۶۰ سال باشد اما طبق نظریه کمیسیون پزشکی سازمان تأمین اجتماعی از کارافتاده کلی شناخته شود، چنانچه معاش او توسط بیمه‌شده تأمین شود او نیز می‌تواند تحت تکفل فرزند خود قرار گیرد.

مدیرعامل یک شرکت ساختمانی هستیم. اخیراً عضو هیأت‌امانی مسجدی شده‌ام که قرار است در آینده نزدیک ساخت‌وساز آن آغاز شود و تصمیم داریم در جوار مسجد یک منزل مسکونی کوچک، برای خادم مسجد و همچنین سه واحد تجاری نیز بسازیم. در شماره هفته قبل نشریه در پاسخ به سؤال یکی از خوانندگان میزان حق بیمه ساختمانی برای ساخت‌وسازهای داخل شهرها در سال جدید چهار درصد اعلام شده بود، خواستم بدانم مساجد نیز مشمول پرداخت حق بیمه ساختمانی هستند؟

طبق تبصره (۱) قانون اصلاح ماده (۵) قانون بیمه کارگران ساختمانی مصوب ۱۳۵۱/۱/۱۵ مجلس شورای اسلامی و متعاقب آن بر اساس بخشنامه اخیر صادره توسط سازمان تأمین اجتماعی، مساجد و حسینیه‌ها و خانه‌های عالم (مکان استقرار مبلغان مذهبی در روستاها) پس از ارائه اسناد و مدارک امکان‌یاد شده از قبیل گواهی سازمان اوقاف و امور خیریه، گواهی امور مساجد کشور و سند مالکیت، فقط بابت متر از زیربنای مسجد و یا حسینیه از پرداخت حق بیمه ساختمانی معاف هستند؛ لکن چنانچه بخشی از املاک مراکز یاد شده به امور تجاری، فرهنگی و مسکونی تخصیص یابد، پس از استعلام مراجع صدور پروانه، بابت متر از زیربنای مربوطه، مثل فضاهای تجاری، اداری و مسکونی داخل شهرها، برای هر متر مربع زیربنا به میزان چهار درصد حق بیمه محاسبه و وصول می‌شود، لذا واحد مسکونی و سه واحد تجاری که قرار است در کنار مسجد شما ساخته شوند، مشمول کسر حق بیمه ساختمانی هستند.

پدرم که اخیراً گارت مهارت فنی در حرفه آرماتوربندی را از سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای دریافت کرده‌است خود را بیمه کارگران ساختمانی کرده بود و مدت دو ماه در یک کارگاه ساختمانی اشتغال به کار داشت. دو روز قبل بعد از اتمام کار که از محل کارگاه عازم برگشتن به خانه بود در نزدیکی منزل به علت برخورد با اتومبیل دچار عارضه ضرب مغزی شده و در حالت کما در بیمارستان بستری شده است. آیا از نظر قانون، این حادثه ناشی از کار تلقی می‌شود؟ چون کارفرمای کارگاه اظهار می‌دارد که چون حادثه در نزدیکی منزل اتفاق افتاده، ارتباطی به کارگاه ندارد و از اعلام گزارش حادثه به تأمین اجتماعی خودداری می‌کند؟

بله، طبق بخشنامه صادره توسط سازمان تأمین اجتماعی اگر بیمه‌شده کارگر ساختمانی موقع رفتن به محل کار و یا برگشت از کارگاه محل اشتغال به منزل دچار حادثه شود، این حادثه ناشی از کار تلقی شده و در اجرای ماده (۶۰) قانون تأمین اجتماعی، مثل حوادث رخ داده به بیمه‌شدگان اجباری، کارفرما موظف است ظرف سه روز اداری گزارش حادثه را کتبا به شعبه مربوطه تأمین اجتماعی اعلام کند و چنانچه کارفرمای کارگاه ساختمانی از اعلام گزارش حادثه به تأمین اجتماعی امتناع می‌کند، شما به‌عنوان فرزند بیمه‌شده، می‌توانید در اسرع وقت وقوع حادثه را جهت بررسی آن به تأمین اجتماعی اعلام کنید.

دانشجوی سال سوم دوره دستیاری یکی از دانشکده‌های علوم پزشکی و از طریق پدرم از نظر درمان تحت پوشش بیمه نیروهای مسلح هستیم. جهت ثبت نام به دانشکده مربوطه مراجعه کردم اما صندوق رفاه دانشجویی دانشکده اعلام کرد که چون از طریق پدرتان تحت پوشش درمان نیروهای مسلح هستید نمی‌توانید از این نوع بیمه تأمین اجتماعی بهره‌مند شوید. آیا این اظهار نظر صندوق رفاه دانشجویی دانشکده ما وفق مقررات سازمان تأمین اجتماعی است؟

خیر، همان‌طوری که در یکی از شماره‌های سال قبل نشریه اعلام شده است، اولاً طبق تفاهیم‌نامه فی‌مابین وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و سازمان تأمین اجتماعی با وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی و متعاقب بخشنامه صادره مورخ اردیبهشت‌ماه سال ۱۴۰۰ توسط سازمان تأمین اجتماعی، بیمه این قبیل دانشجویان بر اساس قانون بیمه صاحبان حرف و مشاغل آزاد و بدون حمایت درمان صورت می‌پذیرد و در بخشنامه صادره صراحتاً اعلام شده که چنانچه دانشجوی موردنظر از خدمات درمانی نزد سایر سازمان‌های بیمه‌گر از قبیل نیروهای مسلح یا بیمه سلامت ایرانین و یا... برخوردار باشد، عقد قرارداد بیمه مشاغل آزاد با او بلامانع است.

از ایثارگران و رزمندگان دفاع مقدس هشتم و سابقه سه سال جهادگری و سنگرسازی در جبهه را دارم. ۱۰ سال در استخدام رسمی وزارت جهاد کشاورزی بودم و بعد از آن به علت بعضی مشکلات خودم را باز خرید کردم و سپس در یک شرکت خصوصی شاغل شدم و هم‌اکنون بیمه‌شده تأمین اجتماعی هستم. یک سال قبل در خواست انتقال کسورات بازنشستگی را از وزارت جهاد کشاورزی به تأمین اجتماعی کرده و به صورت اقساطی مابه‌التفاوت آن را پرداخت می‌کردم، اما از نیمه دوم سال ۱۴۰۱ به علت عدم تمکن مالی موفق به پرداخت بقیه اقساط نشدم. آیا می‌توانم مجدداً تقاضای تقسیط بقیه مابه‌التفاوت را بکنم؟

در اجرای بند (خ) ماده (۸۸) برنامه ششم توسعه، سازمان تأمین اجتماعی طی بخشنامه‌ای اعلام کرده که آزادگان، جانبازان و فرزندان شهیدا و همچنین رزمندگانی که حداقل ۱۲ ماه سابقه حضور در جبهه را داشته و بیمه‌شده تأمین اجتماعی باشند، اگر در طول اجرای برنامه ششم توسعه متقاضی انتقال کسور بازنشستگی خود از دستگاه دولتی به تأمین اجتماعی باشند، حسب مورد بر اساس گواهی‌های صادره از بنیاد شهید و امور ایثارگران و یا مراجع نیروهای مسلح، صرفاً برای یک‌بار از پرداخت مابه‌التفاوت برای ۱۵ سال سنوات بیمه‌ای معاف هستند و پرداخت مابه‌التفاوت سوابق انتقالی به عهده دولت است. همچنین آن دسته از بیمه‌شدگان که در سنوات گذشته نسبت به ارائه درخواست انتقال کسور بازنشستگی اقدام کرده و پس از طی مراحل قانونی موفق به پرداخت تمام و یا بخشی از مابه‌التفاوت (مثل شما) نشده‌اند (و یا در حال پرداخت اقساط مربوطه هستند) مشمول این معافیت خواهند بود و می‌توانند در طول اجرای دوره برنامه ششم توسعه از این قانون استفاده کنند. البته نظر به اینکه برنامه ششم توسعه قبلاً تا پایان سال ۱۴۰۱ تمدید شده بود و چون تاکنون برنامه هفتم تهیه و تدوین نشده و اصولاً باید مفاد مواد برنامه ششم توسعه تا تصویب برنامه هفتم قابلیت اجرایی داشته باشند، شما می‌توانید در فرصت باقی‌مانده از برنامه ششم در سال جاری، از این بند و ماده فوق‌الذکر برنامه ششم توسعه استفاده کنید.

پدرم ۱۹ سال و ۱۱ ماه سابقه پرداخت حق بیمه داشت که در اسفندماه سال قبل فوت کرد. با توجه به اینکه قبل از فوت بیمه اختیاری بوده و حق بیمه اختیاری را در زمان حیات خود تا آخر بهمن‌ماه سال ۱۴۰۱ پرداخت کرده است - اما به علت فوت موفق به پرداخت حق بیمه اسفندماه نشده است - آیا بازماندگان می‌توانند حق بیمه اسفندماه متوفی را پرداخت کنند تا سابقه او به ۲۰ سال تمام رسیده و بازماندگان از مستمری بیشتری بهره‌مند شوند؟

سازمان تأمین اجتماعی قبلاً طی بخشنامه‌ای اعلام کرده بود که بازماندگان در صورتی می‌توانند نسبت به پرداخت حق بیمه معوقه بیمه اختیاری متوفی اقدام کنند که برگ پرداخت حق بیمه در تاریخ قبل از فوت بیمه‌شده صادر، اما توسط او پرداخت نشود. امکان پرداخت حق بیمه توسط بازماندگان قبل از اتمام مهلت پرداخت میسر بود، اما در اواخر سال ۱۴۰۱ طی بخشنامه جدیدی اعلام شده که در صورت فوت بیمه‌شده اختیاری یا مشاغل آزاد، بازماندگان مجاز هستند در مهلت مقرر (سه ماه و یک روز از آخرین ماه پرداخت حق بیمه قبلی) نسبت به صدور برگ پرداخت حق بیمه و واریز آن به حساب تأمین اجتماعی اقدام کنند، البته جهت واریز حق بیمه می‌توانند از طریق سامانه خدمات غیرحضور نیز استفاده کنند.

در منزل مسکونی خودم به حرفه آرایشگری اشتغال دارم. با توجه به اینکه هنوز جواز کار اخذ نکرده‌ام، آیا می‌توانم خودم را در این حرفه بیمه مشاغل آزاد کنم؟

خیر! کارفرمایان بعضی از واحدهای صنفی در صورت داشتن جواز کسب کار معتبر می‌توانند با رعایت شرایط مربوطه، خود را در حرفه مربوطه بیمه مشاغل آزاد کنند؛ در این رابطه طبق دستورالعمل صادره توسط سازمان تأمین اجتماعی، پذیرش درخواست بیمه مشاغل آزاد زانی که در منزل مسکونی خود به حرفه خیاطی و یا آرایشگری اشتغال دارند، مثل حرف دیگر صرفاً منوط به داشتن گواهی و یا پروانه مهارت حرفه‌ای صادره از مراجع ذی صلاح است. چون شما فاقد پروانه کار هستید اگر کمتر از ۵۰ سال سن دارید (در صورت داشتن سن بیش از ۵۰ سال باید معادل سن اضافی سابقه قبلی پرداخت حق بیمه داشته باشید) پیشنهاد می‌شود با یکی از نرخ‌های ۱۲ درصد و ۱۴ درصد و یا ۱۸ درصد بیمه‌پرداز بیمه زنان خانه‌دار شوید، چون متقاضیان بیمه زنان خانه‌دار مثل بعضی دیگر از حرف و صنوف کشور از ارائه مستندات اشتغال مستثنی شده‌اند و با خوداظهاری می‌توانند در زمره بیمه‌شدگان زنان خانه‌دار قرار بگیرند.

با ۴۵ سال سن تصمیم دارم با نرخ ۱۲ درصد بیمه زنان خانه‌دار شوم. در این خصوص دو سؤال داشتم: اول اینکه آیا با این نرخ حق بیمه، والدین تحت تکفل من می‌توانند از درمان تأمین اجتماعی استفاده کنند؟ ضمناً اگر در طول بیمه‌پردازی و در سال‌های آتی به علت عوارض احتمالی بیماری، دچار از کار افتادگی شوم، می‌توانم از مستمری از کار افتادگی نیز استفاده کنم؟

غیر از افرادی که در قالب بیمه صاحبان حرف و مشاغل آزاد (مثل بیمه زنان خانه‌دار) بیمه تأمین اجتماعی می‌شوند، بقیه بیمه‌شدگان صرفاً با پرداخت یک مبلغ مشخص، علاوه بر استفاده از تعهدات مندرج در قانون تأمین اجتماعی می‌توانند از درمان تأمین اجتماعی نیز برای خود و افراد تحت تکفل قانونی بهره‌مند شوند. اما در قراردادهایی که در قالب بیمه صاحبان حرف و مشاغل آزاد با متقاضیان منعقد می‌شود، نرخ‌های ۱۲ درصد و یا ۱۴ درصد و یا ۱۸ درصد فقط برای تعهدات بلندمدت سازمان تأمین اجتماعی است. چنانچه بیمه‌شده تمایل به استفاده از خدمات درمانی تأمین اجتماعی را داشته باشد لازم است همراه با پرداخت حق بیمه با نرخ‌های مربوطه به تعداد خود و افراد تحت تکفل قانونی، حق سرانه درمان نیز پرداخت کند. در غیر این صورت خود بیمه‌شده و یا افراد تحت تکفل، استحقاق استفاده از درمان تأمین اجتماعی را نخواهند داشت. همچنین مادامی که حق بیمه را با نرخ ۱۲ درصد پرداخت می‌کنید اگر در درازمدت به علت بیماری مزمن دچار از کار افتادگی کلی شوید نمی‌توانید از مستمری از کار افتادگی تأمین اجتماعی بهره‌مند شوید مگر اینکه در ابتدا با نرخ ۱۸ درصد بیمه زنان خانه‌دار شوید و اگر با نرخ ۱۲ درصد به بیمه‌پردازی ادامه دهید و بعداً تمایل به استفاده از مستمری از کار افتادگی را داشته باشید، در هر مرحله‌ای از بیمه‌پردازی مجاز هستید نرخ ۱۲ درصد را با رعایت سایر شرایط (از جمله معاینات اولیه پزشکی طبق شرایط مربوطه) به ۱۸ درصد تبدیل کنید.